

Adam Mickiewicz (1798-1855)

W 1817 roku w Wilnie powstaje Towarzystwo Filomatów, tajne stowarzyszenie studentów z Tomaszem Zanem i Józefem Jeżowskim na czele. Rok 1822 to umowny początek romantyzmu w Polsce - ukazały się "Ballady i romanse". W 1823 roku Mickiewicz pisze "Dziady" - część II i IV. Po ogłoszeniu zakazu działalności tajnych związków w zborze rosyjskim, w 1924 roku część filomatów i filaretów zostaje skazanych na więzienie bądź zesłanie w głąb Rosji. Taki los spotyka również Adama Mickiewicza. 1 grudnia 1825 umiera Aleksander I, car Rosji i król Polski. Jego następcą zostaje Mikołaj I koronowany na króla polskiego 25 maja 1829 roku. Po śmierci namiestnika Królestwa Polskiego, generała Józefa Zajączka (29 VII 1826), najważniejszą osobą w królestwie staje się wielki książę Konstanty. W W 1826 roku powstają "Sonety krymskie", a w 1828 "Konrad Wallenrod".

Po upadku powstania listopadowego nastąpiła "Wielka Emigracja". Na emigracji znaleźli się przywódcy powstania, wyłączeni z carskiej amnestii oraz jego liczni uczestnicy, którzy amnestię odrzucili. Większość emigrantów osiadła we Francji, część trafiła do Belgii i Wielkiej Brytanii. Wśród emigrantów szybko doszło do sporów i politycznych rozłamów - przede wszystkim z powodu różnic w ocenie przyczyn klęski powstania i programu dalszego działania. O ile działalność polityczna Wielkiej Emigracji przyniosła wątpliwe efekty, to w dziejach polskiej kultury odegrała rolę olbrzymią. To właśnie na emigracji powstały najwspanialsze dzieła polskiego romantyzmu: "Dziady - cz.III" i "Księgi narodu i pielgrzymstwa polskiego" w 1832 roku, "Pan Tadeusz" i "Kordian" w 1834 roku, oraz "Nieboska komedia" w 1835 roku.

Przed II wojną światową portret Mickiewicza pojawił się na znaczku państwa, które istniało bardzo krótko. Znaczek zamieszczony obok pochodzi z Litwy Środkowej - tworu państwowe-

go, którego już nie ma. W czasie I wojny światowej, od 1915 roku Litwa była pod okupacją niemiecką. W 1917 roku litewskie siły prawicowe utworzyły Litewską radę Narodową, tzw. "Tarybę", która w lutym 1918 roku proklamowała powstanie niepodległego państwa litewskiego. W grudniu 1918 roku powstał lewicowy Tymczasowy Rząd Robotniczo-Chłopski, który do lutego 1919 roku podporządkował sobie większość ziem litewskich. „Taryba” i jej rząd utrzymywały się na obszarach okupowanych przez

Niemców. Wkroczenie na Litwę Armii Czerwonej doprowadziło do I Zjazdu Rad w lutym 1919 roku, który utworzył Litewsko-Białoruską Republikę Socjalistyczną ze stolicą w Wilnie. W marcu 1919 roku wojska „Taryby”, wspomagane przez ochotników niemieckich, przeszły do ofensywy. Z kolei w kwietniu wojska polskie zajęły Wilno z okolicami. Od sierpnia 1919 roku, po zwycięstwie nad rewolucjonistami, władzę na Litwie objął rząd „Taryby”. Podczas wojny polsko-rosyjskiej w 1920 roku rząd Rosji Radzieckiej przekazał Litwie zdoby-

te Wilno. Jednak w październiku 1920 roku generał Lucjan Żeligowski śmiałym, zbrojnym rajdem, ponoć dokonanym „na własną rękę”, bez upoważnienia władz polskich, zajął Wilno i okolice. W wyniku tego rajdu generała Żeligowskiego utworzono Litwę Środkową obejmującą Wilno i jego okręg.

Samodzielna egzystencja tego tworu była bardzo krótką. Znaczek przedstawiający sławnych Polaków-Litwinów: Adama Mickiewicza i Tadeusza Kościuszkę, wydrukowano dla Litwy Środkowej w kwietniu 1921 roku, w państwowej drukarni w Warszawie. W 1922 roku Litwę Środkową włączono do Polski. Rząd litewski nie uznał akcji generała Żeligowskiego i ogłosił, że Wilno nadal jest stolicą Litwy - Kowno było stolicą tymczasową. Radykalnie układ granic zmieniła dopiero II wojna światowa.

Znaczek umieszczony obok wydrukowany został w 1955 roku w Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, z okazji 10 rocznicy podpisania umowy o przyjaźni i wzajemnej współpracy pomiędzy Polską i ZSRR. Naszego wieszczka pokazano obok przyjaciela Moskala - Aleksandra Puszkina. Cała seria wydana z tej okazji składa się z 4 znaczków. Pozostałe znaczki przedstawiają: Mikołaja Kopernika, Pałac Kultury i Nauki w Warszawie oraz pomnik Braterstwa Broni w Warszawie.

W powojennej Polsce Adam Mickiewicz często pojawiał się na znaczkach pocztowych. Już 30 października 1947 roku wprowadzono do obiegu ciemnofioletowy znaczek z podobizną polskiego wieszczka, stanowiący wizytówkę tej biografii. Znaczek o nominalnej wartości 20 złotych został zaprojektowany przez St. Żechowskiego. Nakład wyniósł 8 milionów 95 tysięcy sztuk. Znaczek pozostawał w użyciu do końca kwietnia 1952 roku.

W 1955 roku Poczta Polska wydała serię znaczków przedstawiających pomniki Warszawy. Wśród tej serii (8 walorów) znalazł się także znaczek przedstawiający pomnik Adama Mickiewicza, wydrukowany w olbrzymim nakładzie 231 milionów sztuk.

Rok 1955 ogłoszono w Polsce „Rokiem Mickiewiczowskim” i z tej okazji wydano serię 4 znaczków poświęconych poecie. Tu zaprezentowano tylko dwa z nich. Na znaczku o nominalnej wartości 40 groszy pokazano pomnik Mickiewicza w Paryżu, który stanął tam w 1919 r. Jest to dzieło Emila

Antoina Bourdelle'a – znanego rzeźbiarza francuskiego żyjącego w latach 1861-1929. Z kolei na znaczku o wartości 60 groszy przedstawiono rzeźbę w drewnie wykonaną w 1908 roku przez Xawerego Dunikowskiego (1875-1964). Jest to jedna z rzeźb należących do cyklu „Głowy wawelskie”. Oryginał znajduje się oczywiście na Wawelu, repliki (gipsowa i brązowa) w muzeum X. Dunikowskiego w Warszawie.

Kolejny znaczek wydrukowano w czerwcu 1962 roku w nakładzie 2 milionów 170 tysięcy sztuk. Otwierał on 6 znaczkową serię nazwaną „Wielcy Polacy” – II wydanie. Obok Mickiewicza w serii tej przedstawiono : Juliusza Słowackiego, Fryderyka Chopina, Romualda Traugutta, Jarosława Dąbrowskiego i Marię Konopnicką. Znaczki zaprojektował Andrzej Heidrich. Znaczek z Mickiewiczem powstał według rysunku Leopolda Horowitza, staloryt wykonał St. Łukaszewski.

Ponownie Adam Mickiewicz znalazł się na polskim znaczku pocztowym dopiero upływie 16 lat – 11 listopada 1978 roku. Sześciornaczkowa seria zaprojektowana przez S. Małeckiego przypominała arcydzieła dramaturgii polskiej. Znaczek z naszym wieszczem, autorem „Dziadów”, wydrukowano w nakładzie 2 milionów 552 tysięcy sztuk.